

Landskap: Småland, m. fl. Upptecknare: Ebbe Nilsson, Jävar
Härad: Funnebo, m. fl. Berättare: Oscar Johansson, Norr Örsjö
Socken: Markaryd, " " Berättarens yrke: f. d. torvarbetare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Markaryd

Värskedar; - tillverkning och försäljning. s. 1-6.

Lön som vaktepåg. s. 6-7.

Arbete och lön på peppersfabrik i Pimfors. s. 7-8.

Arbete i torvmossar. s. 8

Handel med träsläjd. s. 9-10.

Oscar Johansson är änkan och har fått bostad hos en 10 år yngre änka. De bor i en liten stuga cirka 50-tal meter från vägen mellan Kornhult och Handskholmen. J. har bott där i 14 år. Tidigare bodde han i Örnald i Skånes Fagerhults socken i god och väl 30 år. Hans hus där brann ned 1936, så byggde han nytt, och även det nya brann ned, år 1946. Han är född och uppvuxen i Kannabad i Markaryds socken. Han är således en verklig gränsbo, som bott i både Småland, Skåne och Halland men aldrig på längre avstånd från någondera landskapet än 5 km. Från Örnald, som ligger i Skåne, är det omkr. 1 km till Småland och högst 2 till Halland.

J. kommer från en vävskedsbindare- och vävskedshandlarestätt, men själv har han aldrig ägnat sig åt vare sig vävskedsuakeri

eller handel. Han har arbetat på torvossar och i torvsbrik i 38 år sammanlagt.

— I Hamnabad, där jag växte upp, fanns det många rävskedsbindare. Det var fattigt där och bara småbrukare. Far hade ett sånt där småbruk. Vi var 9 syskon hemma.

Av de fattiga var det många som var rävskedsbindare. Det var de flesta i Hamnabad, som höll sig med att binda rävskedar. De gjorde inte nåt annat. De hade gärna ett litet torpställe med en koe och fick lite potatis, det var allt. Min morfar var en sån där riktig rävskedsbindare. Han hette Gustaf Hjälb och dog 1907. Mormor hjälpte också till. Hon dog 1899.

De kunde pitta en dag och en halv månad och binda, och då kunde de tjäna 25 öre.

De sålde vävskedarna till en i Oshult,
som hette Karl Nilsson. De köpte också vas-
sen av honom, för det skulle ju vara vass
till dem.

Mor såg också och band vävskedar.
Hon såg mycket på levallarna och långt ut
på nätterna. Det blev ju för strängt för
hennes, men där var ju ingen barmhärtig-
het på den tiden. Hon var god och väl 70
år, när hon slutade. Det var alltid då-
ligt betald för dem. När vi barn var små,
så kunde vi tälja de där rören åt henne.
Det gjorde jag mycket, täljde rör. Vi tälj-
de med en liten lyvel.

Vår det matteskedar, så kunde hon
göra en 4 stycken om dan, men skulle det
vara fina skedar, till att väva dynor och
gardiner med, så kunde hon inte göra

mer än en sked om dan.

Min far handlade med vävskedar i Danmark. Han gjorde två resor om året, en på våren och en på hösten. Självt gjorde han inga skedar, det var bara mor, som gjorde det. Under våren var han på Själland och under hösten på Jylland. Han var borta en tre, fyra månader var gång och tjänade en 400 kr. på var resa, alltså 400 på våren och 400 på hösten. Så mycket kunde han inte ha tjänat här hemma. Han köpte skedarna av Karl Nilsson i Oshult.

Far var 73 år, när han dog. Han höll på med handeln i minst 25 år, till i början av 1900-talet. Att han tog till Danmark kom sig av att han hade sina systrar där inne, så han korresponderade och pra-

Tade med dem, så det gick ju rätt bra för honom. Det var en som hette Nils Jönsson, i Tormansbygget, som hade varit där innan. Farfar gick i Danmark han med. Men han började först gå sin alderdom, nåt år efter det att far hade börjat. Han hade ett rätt så bra ställe, så han gjorde bara en resa om året, gå i hösten, sen han hade inhöstat. Han blev också 73 år gammal.

Nån gång kunde det hända, att de blev kaffade av poliserna. De sa, att det var hemslöjd de sålde, men det var ju olagligt att sälja i utlandet. Då tog poliserna ifrån dem deras lager. På Själland var poliserna värre än på Jylland.

I Norge var många, som var där och handlade med såna vävskedar. Jag känner många av dem. De är döda nu, de flesta.

I Tormansbygget var det en, som hette Johannes, som tog till Ryssland, och en annan, som handlade med vävskedar i Ryssland, hette Gustaf Back. Han handlade i Norge också. Jag har många gånger grumlat på hur de kunde klara sig i Ryssland, men Johannes hade gått där rätt mycket, så han kunde en del ord och uttryck.

Det var bara karlar, som var ute och sålde vävskedar.

Det var mest bara vävskedar, de gjorde i Markaryd. Där kunde ju vara nån trästöjdare med, men det var inte många. Träskomakare var där två i Hannabad, Ola Krouberg och Ekelman.

Först var jag valkepsäg en sommar, när jag var 8 år, och sen blev det skogen, och längre fram började jag i Timsfors lita

grand och ~~sen~~ ^{sen} blev det mossarna.

När jag var vaksejög, fick jag 2 kr. och ett par strumpor för 3 månader. Jag vakade kreaturen på ett rätt stort ställe. Jag var hos Karl Bengts i Trulsabygge. Där var en massa ångar, så man fick grassa korna, så de inte kom in där och åd opp det. Jag fick gå opp kl. 3 om morgnarna. Det blev lite vila mitt på dan, men sen fick jag hålla på till sent på kvällen.

Jag har arbetat mycket, mycket i skogarna. Jag högg timmer, var först med far och lärde av honom, och sen högg jag själv.

På pappersfabriken i Timsfors var det 12 timmars skift, antingen dag eller natt. Vi hade 19 öre i timmen, men sen kostade maten 85 öre om dan på matstället.

Jag trivdes inget vidare på Timsfors.
Så började jag arbeta på Torvmossar. Där
var det bättre betalt men också strängare ar-
bete. Jag var på en mosse i Yxehult i
8 år ^{och skogsbrennitorer}. Där arbetade vi bara på somrarna
och på vintern var jag i skogen och högg tømmer.

Vårt ställe hemma var på 26 tunnland,
men det var inte så mycket av det, som var od-
lat. En del var mossar, så vi skär brännitorer
för eget behov. När det skulle tröskas säd,
fick barnen hjälpa till lite grand, när de
blev så stora, att de kunde

Sedan jag arbetat i Yxehult i 8 år,
kom jag till Svenskeby. Det är en stor mos-
se, som ligger på gränsen mellan Fagerhult
och Markaryd. Där bodde jag i Örnabö, så
jag hade bara ~~en~~ en liten bit att gå till
arbetet. Där var torvströfabrik också, och

jag var i den på vinternarna. Det var ett skitigt
och rätligt arbete, men det gick. I fabriken
var jag med och pressade balarna.

Svenskengår omfattar 680 tunnland.
På somrarna var det arbetare i 100-tal.
Varje år pressades 6-700 000 balor torvströ.
Där var små tjejer och pojkar med och arbetade.
De kunde vända och kupa torven. Man
drog 14 öre per m^3 för att man ska tor-
ven, 4 öre för att man kopsade den och
8 öre för att man bärgade den. Jag ska
många tusen m^3 . De håller på där fortfa-
rande, men där är inte så många nu. Det
är holians uppskuret där nu.

Jag gifte mig 1911. Jag har 6 barn,
4 flickor och 2 pojkar. Sönerna kör omkring
och handlar med trästöld. Den ene bor
i Tyngne. Den andre, som bor här hem-

ma, heter Erik Johansson. Han var frösb
tillsammans med en reschandlare i Korn-
hult men tyckte inte så bra om det, så
han började med eget. Han köpte lastbil
och har kört omkring med den nu i några
år. Han kör upp till Västergötland och
Östergötland och Småland. De får ju köra
så långt, om de skall få sålt något. Men
det börjar bli för många handlare här nu.